

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-tér, a hidkaputól kimenet balra, a 24. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délután. Ára évenyre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimrendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

1865-dik évi folyamára.

Egészévre 12 forint.

Félévre 6 „

Évnyegyedre 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésbe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

(B. B.) Hazánk egyik termékeny vidékét ez évben sok csapás látogatta meg, sok helységeken az éhhalál minden iszonyaival bekopogtatott; az éhhalál előtt megszűnik a nemzetiség kérdése, s a haldoklóban csak embert látunk, embert, kin a mennyire lehet segítsünk. Igaz, a segély forrásai itt Erdélyben nagyban megapadtak, mert a nyomor általános, s ha nem is fenyeget mindenkit egyenlően éhhalállal, de mindenkit egyenlően fenyeget koldusodással; nem mindenki éhez, de mindenki szegényedik, vagy nem általános nyomornak jele e az? midőn a pénz becsese csekély, a gabona köbfe csak két forint, és mégis halnak éhen az emberek, míg 1817-ben, mikor a pénzbecse legalább négy-szer nagyobb volt, mint jelenleg, 17 forintos gabona kellett arra, hogy éhhalál legyen, keserűen gúnyolja ez olcsó gabona s mégis az éhen halók csoportja, jelen állapotunkat. Olcsó a gabona, mert pénz nincs, s mert azon kis készletet, mi van, az adó fölemészti, s mert, hogy újat teremtsünk, forrásaink nincsenek, kereskedelem nem létezik, s a gazdaság csak belcsere van szorítkozva, piacza Erdélynek a bevételre nézve csak ő maga.

A kiadásra nézve pedig a világ. Régebben, midőn a polgáriusodás nem volt még annyira elterjedve, az azzal járó fényűzés sem volt, az igények kevesebbek voltak, s a bevétel több, ma már sok tárgy, mely akkor fényűzési cikk lehetett volna, szükségessé vált, de a szükségek nevékedtével a bevétel nem nevékedett arányban, szerencsésebb helyzetű államokban a kettő folytonos arányban halad, míg itt nálunk az nem történik ugy. És pedig ma már nem lehetséges mindenről lemondani, s az állam gazdaságát feladata „teremteni.”

Egy törvényhozásnak feladata volna segélyforrásokat nyitni, s a helyett, hogy azt fessegetnők, egyes egyének miért bírnak többet, mint mások, arról kellene gondolkodni, hogy a mit bírnak, azt értékesíthessük, mert jelenleg van bárhány mezősgéi gazda, kinek 40—45 hold a birtoka, s most mégis éhséggel küzd.

A tavalyi év Erdélyre nézve a Magyarországon volt inség miatt jövedelmező volt, de az ezért bejött pénz nem válhatott ez ország tökéjévé, mert az a napi szükségek fedezésére elkel.

Egy rossz év, egy jégverés, azt a falut, melynek határán elvonul, inséggel küzdővé teszi.

A nagyobb birtokosnak, kinél ezelőtt tartalék készletek szoktak volt lenni, most nincs, hogy mivel segítsen, mert a gazdaság és adófedezése a készletek gyűjtésére képtelenné tette azt; nem segíthet, mert nincs miből.

A mint értesültünk, a gazdasági egyet, mint egyedüli nyilvános organuma a nagyobb földbirtokosnak, arra törekszik, hogy tegyen a mit lehet, de az oly csekély lesz, hogy azt általános könnyítésnek nem fogjuk tekintetheti, aztán a nagyobb földbirtokos, most önhazájában idegen, birtokát sokféle támadások ellen védnie kell, s olykor saját jogos tulajdonának elkobzásával gyakran fenyegetik, arany hegyeket mutatván a távolban az éhen haló népnek, s az inséget helyezvén kilátásba az előtt, a kinek még valamije van.

Földet hasztalan ad akárki az éheseknek, mert ki földjét szükségességgel ellátni nem képes, legfeljebb csak arra kap helyet, hogy önmagának nagyobb sirt áshasson.

Vége is, ha Erdélynek évek óta rend-

szeres hanyatlását megfontoljuk, el kell ismerünk, hogy itt a nyomor nem percekig, tartó, hanem véghetetlen, egy percznyi könnyebbítés nem segít eléggé. Egy a mostanihoz hasonló szomorú év eléggé int, hogy szilárdabb állapotokra kell törekednünk. A birtokviszonyok szilárdítása, hitel telek-könyv behozatala, s oly közlekedési utak megnyitása, melyek az egész ország vagy-nosbodásnak előmozdító, égető szükségé válnak. Az elsővel a birtok becsé nő, a másodikkal idegen tőkék behozatala lehetségessé válik, s az utolsóval a csere könnyebbedik. Így aztán remélhetnők hazánk jóllétének tetteges előmozdítását s azt, hogy midőn dús termés van az országban, nem fuladunk meg a zsirban, s midőn rossz, nem pusztulnak éhen az emberek.

Egy erdősz reflexioi.

II.

Nem oszthatjuk cikkirónak azon nézetét, hogy erdőbirtokosainknak nincs elegendő okos tapintatuk arra, miszerint észrevehessék a nép rossz irányu szándékát s kitanulhassák annak hajlamait. Ez ugyan nem volna rossz, ha a valóságban is lehetne, de a nagyobb erdőbirtokosok keveset jönnek a néppel érintkezésbe, s így nem is az ő kötelességük, hogy annak erdőszeti igényeit s kívánságait tanulmányozzák, ez sokkal inkább az erdőszöke, ők vannak szünet nélküli közvetlen érintkezésben, nekik kell minden tekintetben a népre hatni, annak viszonyait tanulmányozva szándékukat, tervüket nem csak sejtteni, de tudni s gazdaságukat úgy vezetni, hogy annak eszén túljárva mindkét fél igényeit a méltányosság és közjó érdekében egyeztetni tudják.

Ha cikkiró ur állítása megállhat, akkor csakugyan sajnós, hogy nálunk felette kevés az oly intéző személyzet száma, kikben a birtokosok bizhatnának, ez szomorú valóság lehet, de a birtokosok segíthetnek rajta, elbocsátván az ilyeneket, tetszésüktől függ becsületes tiszta jellemű egyéneket — kikben hiányt csak nem szenvedünk — alkalmazni; azonban mindaddig, míg erdőbirtokosaink megelégednek azzal, ha erdőszöke csupán jó vadászok s míg morva, cseh, steier stb. országokból került atyafiakat vesznek galatukba, addig az ily esetek is többször ismétlődhetnek; míg ha erdőgazdaságuk élére elméletileg és gyakorlatilag tudományosan képzett józan gyökörök férfiakat állítanak, kik nemes hivatásukat is megérteni képesek, akkor az ilyenek a kezelő-erdőszöke eljárását a gazdaság érdekeivel is megegyezőleg vezetni és ellenőrizni képesek lennének, s a tulajdonosnak nem lesz oka előbbihez hasonló panaszra.

Nem tartja helyesnek cikkiró ur, hogy az erdei károk bizonyos része pl. harmada az erdőszökeket illeti, mert ugymond, hogy ez a kamara kezelése alatti erdőknél is ugy van s továbbá, hogy ez osztályrészt vétele nem is annyira az erdőszöke, mint az erdő-örökre nézve kell hogy álljon. Egyébiránt, hogy sem a tiszta pénzfizetés, sem pedig csak is az erdei károkból való díjazás nem eléggé czélszerű az kétségtelen; előbbi azért, mert hanyagságra, utóbbi pedig, mert demoralisatiora szolgál okul; a gyakorlat jobbnak mutatja a kettőt összekapcsolva alkalmazni, mert örömebb megye bármelyik erdőör bármikor időben a felügyelete alatti erdőben ide és tova, ha tudja, hogy az ott talált kártétel megtérítéséből fáradságáért még kevés jutalmat is nyer; csakhogy aztán mindezt nem kell a fizetés főbb részét tekintenünk, hanem azonkívül is az illető egyének fenállhatását biztosítanunk kell; az erdőöröket aztán hivatásuk pontos teljesítésére szorítani a kezelő erdőszöke kötelessége, s mihiely valamely erdőör a reabizott erdőben talált kárnak urát nem adva azt saját zsebéből kellett hogy megtérítse, mondás nélkül is ügyelni fog, hogy a jövőnek urát adhassa.

Téved cikkiró ur, midőn azt mondja, hogy nézete szerint a birtokosnak azért kell hogy erdőszöke legyen, hogy minél kevesebb kára történjék; ha ez állítással azt akarta volna mondani, hogy a birtokosnak azért kell erdőszöke lenni, hogy az erdőből minél nagyobb haszna legyen, azt természetesen tartanók; de ugy látszik, hogy e helyett

Péter és Pál falopásainak megakadályozását érti; ez pedig kevésbé kívánható, mert mi az erdőszöke ugyan, miután az erdővédelem gyakorlása is körébe tartozik, e részben is szükséges erélyességet követelhetünk, de minthogy ezenkívül még számtalan teendői vannak, melyek mulhatlanul teljes figyelmét és idejét veszik igénybe, így tőle nem kívánhatók helyesen, hogy minden idejét a pusztza erdővédelem gyakorlására fordítsa, mert ezzel a mellett, hogy nemesebb teendőit hanyagolná el egyszersmind hivatalát is alárendelté tenné; részéről elég ha minél helyesebb tapintattal bír az erdei károk elhárítására, elég képzettséggel azok nagyságának megbecslésére és erélyvel, hogy azoknak szükség esetén törvényes kiegyenlítését eszközölje.

Minthogy a fenálló erdőttörvény értelmében az erdei károk minden hó-végével összeállítva az illető bírósághoz kell végrehajtás végett küldeni, így az ezen mulasztásból eredő károk birtokosaink és ezek erdőszökeinek tulajdoníthatók, elsőnek a rendelkezés jogának elmulasztásáért, utóbbiaknak kötelességük nem tudása vagy elhanyagolásáért. Így van ez a kamaránál is, csakhogy erre megkívánatik, hogy a birtokosnak is amazéhoz hasonlólag közhitelességű erdőszöke legyen, kinek erdei kárbevétele a törvény előtt is megállhatson. Ez esetben aztán — ha a hivatali közegek részéről szándékos késedelmezést nem kell éreznünk — az erdei károk becsülésének és megtérítésének nem kell tavasztól őszig és megfordítva, de mindenesetre a birtokos hátrányára kényszeríteni.

Csekély véleményünk szerint is kívánatos volna, hogy az erdőszöke a mezei gazdaság alárrendeltsége alól kiszabaduljon s különösen öhajandó az, hogy attól elkülönítve kezeltessek, már csak azért is, hogy birtokosa tudhassa gazdaságának mekkora alap-tökeje rejlik erdeiben s e töke minő kamatot hajt; azonban, hogy valamely jószág bérbe-adásakor a hozzá tartozó erdő is bérbe ne adódhatnának nem láthatjuk át, sőt bátran mondjuk, hogy adódhatnak biz azok, hanem minden ily esetben kívánatos az ily erdő terén létező fatömeg, s az évenkénti fatermésnek kiszámítása, ebből az évenkénti vágás alá jöhető mennyiség megállapítása, nem különben a legelő használat, makkoltatás és vadászat értékeinek az addigi tapasztalatok és körülmények alapján megbecslése s az erre vonatkozó használat helyének és idejének meghatározása, szóval az összes viszonyok tekintetbe vételével egy megfelelő üzem-terv felállítása, melytől aztán a szerződvényben kikötött megállapodás értelmében ne lehessen a bérllőnek szabad önkénye szerint eltérni, s ha ezt mégis tenné, akkor a bérllő ideje alatt maga és emberei által okozott károk teljes megtérítésével tartozzék; mi hisszük, hogy ha minden e nemű szerződvényekben az erdőkezelés határai az illető bérllőknek határozottan körül íratnak, akkor nem fellethetnek birtokosaink bérbe adott erdeik tönkreteljesítésétől.

Közleménye harmadik fejezetében említi cikkiró ur, hogy nincsenek szakképzett erdőszökeink, mi is hisszük ez állítását, de csak azon módosítással, hogy nincsenek szakképzett erdőszökeink alkalmazva; már pedig birtokosainktól függ, hogy kiket alkalmazzanak, de azt jól tudjuk, hogy a kamarai szolgálatra szánt s arra várakozó szakképzettek száma már is nagyobb mint kellene. Ezután igen helyesen elősorolja mind azt, mit egy erdőszöke tudnia kell, s mit attól nélkülözhetlenül megkívánhatunk; de mint-hogy ezt véleményünk szerint a tudás terjedésének kedvéért tette, így öröme megbo-csátjuk azon kevés indiscretiot, hogy az ott elmondott eszmék első nyilvánítóját elfeledé megemlíteni.

K. Bedő Albert.

Kül- és belföldi levelezés.

Háromszék, febr. 27.

A magyar gazdasszonyok egylete által az erdélyi jég- és vízkárosultak segítésére küldött Háromszéken orbai kerület nyolcz községe részére jutott együtt 950 ft o. é. melyből 800 ft az ösmerekes svájci gyűjteményből, 150 ft, a magyar gazdasszonyok ajándékából való. A nyolcz közzül két község u. m. Gelence és Papolecz, az őket illetendett részről a leginkább károsult Czófalva javára

előre lemondván, hat között osztott ki a fennirt összeg ilyen arányban és mértékben: Czófalván 42 egyének 570 ft; Teleken 17-nek 61 ft; Szőresén 16-nak 50 ft; Petőfalván 10-nek 66 ft; Zabolán 5-nak 25 ft; Zágomban 40-nek 178 ft; összesen 130 egyének 950 forint.

Jól esik a lelkemnek, hogy én is megújíthatom azoknak dícséretét, kik ily nemes tettek által keresnek magoknak érdemet. Ilyenek ám a valóságos érdem. Ezek nem ámitják a világot nagy szavakkal, sokat ígérő s valóságban még is üres beszédekkel, hanem halgatnak és munkálkodnak éppen ott a hol kell. Isten áldása van, legyen is az ilyenek! Fogadják el a magyar gazdasszonyok nemes egylete az itt fölsegítettéktől is a legúszintébb s legforróbb hálát.

Legyen megköszönve itt nyilvánosan buzgó közreműködésük m. Gyárfás Imre, t. Szentiványi György, és t. Dónát József uraknak is, kik itt ez ügyben megbízatásukhoz hű lelkeséggel jártak el, mindenik községben kétszer megjelenve ki tudakozták a leginkább károsultakat s segítésre legmél-tóbbakat, s mindegyiknek személyesen adták kezébe a részére jutott segedelem pénzt. Isten fizesse meg fáradságukat, s áldja meg minden igazságos törekvésüket.

Rólad szegény hazám! fordítsa el a csapásokat! Földed oh nemzetünk valjon mikor hoz áldásos napokat?

Orbai.

U. I. A „Pesti Napló” tisztelt szerkesztőségére egész tisztelettel kéretik ezt a levelet becses lap-jába átvenni.

Sz. Udvarhely, márc. 1.

A farsangnak vége van nálunk is, s ha az első felét nem is vetjük igénybe, az utolsó felében azt igyekeztünk élvezetessé tenni nem csak, de hasznossá is; így február 11-én a nemes Udvarhelyszék középületének termében az ev. reform. főiskolabeli nemes ifjuság rendezett táncestélyt, melynek tiszta jövedelme 66 o. forint volt; február 13-án az ev. ref. leány-nevelde saját épületének nagy termében tartott táncestélyt, melynek a belépti-jegyek olcsósága miatt csak is 35 oszt. forint tiszta bevétele volt; február 18-án a székház nagy termében a helybeli kaszinó tartott táncestélyt, és tiszta jövedelme 116 o. forint volt; végre február 25-én a „székely katolikus” nő-nevelde adott ugyan a nemes Udvarhelyszék középületének nagy termében pénzalapja gyarapítása végett táncestélyt, és tiszta haszna 102 oszt. forint volt; nemes Udvarhelyszék ideiglenes főkirály bírói helyettese mélt. Lukács Gusztáv ur noha a táncestélyekben személyesen részt nem vett, a nemes szék középületét mindig egész készséggel és díjmentesen engedte át, mi mindenesetre köz elismerésre méltó tény!

Idő járásunk nagyon silány, nappal havaz és olvad, s így bővülködött a sáros utakban; magyar-honi és általában külföldi lapokat már 7 nap óta nem kaptunk. Ma szép és kellemes napunk van, annyi rossz idő után ideje is!

H. Várhely, február végén.

Az olvasó közönség, mely eddig élénk figyelemmel kísérte népes vidékünk szellemi mint anyagi életmozzanatát, azt böheti, hogy ezen vidék aluszsza téli álmát, oly rég nem látott felülünk semmi közleményt. Pedig mi nem alszunk, ámbár sok dolog történik körülünk és velünk, melynek folyama alatt bizony kedves dolog lenne alununk; például a nép naponta elszegényedése, adó executio s több ehez hasonló dolgok alatt, vajmi jó lenne alununk, ha nem lenne eszköz felébresztésünkre. Hagyjuk ezt, hisz én ezen vidék másnemű dolgairól akarom ez egyszer értesíteni az olvasó közönséget. Ne méltóztassék megjegyezni, mert ez uttal, sem Baróti ur, sem pedig a K.-Várhelyt már működni megszűnt működő társaság játszó tagjai, sem pedig bárki fia ellen polemia kezdeni nem czélom, hanem ennél sokkal kedvesebb és öröndetesebb dolgokról akarok szólni, t. i. a lefolyt farsangi időtöltésekről. K.-Várhelyt, a mint a kaszinó bizottmánya nyomtatott hirdetéséből volt szerencsénk látni, az ev. ref. egyház iskola alapítójának nevelésére jan. 25., 29. és febr. 26-án tartott tánczvigalom. Igen csinos és kellemes időtöltéssel párosult s elég népes tánczvigalmak voltak, különösen az utolsó, mely gyermek tánczvigalom volt, oly népes volt, hogy nagyobb közönséget a kaszinó nagy terme képtelen lett volna befogadni; a mérsékelt 50 krajczáros bementi díj dacára, a három tánczvigalom valószínűleg hozott be a nevezett jótékony célra 150 forintot.

A kaszinó egylet javára febr. 5-kén és 19-kén tartott. Tiszta bevétele azt hiszem meghaladta a 100 forintot.

Elég csinos rendezés, vig időtöltés s e mellett jótékony cél van elérve. Valóban eléggé dícsérendő a közszellem felfogása, hogy vigalmait, időtöltéseit is úgy rendezte, hogy ezáltal köz ügy, és jótékony cél mozdíttassék elő.

Irhatnék még arról is, hogy a vidéki értelmiség is fel volt szólítva részt venni ezen jótékony célú táncvigalmakban, s hogy egy pár családon kívül senki sem jelent meg, egy pár családon kívül még jegyeket sem vett senki, hogy legalább a közügyek oltárán néhány fillére legyen áldozva, ha magának oka nincs vigadni; de ezt minek írjam, hisz különben is tudva van közütlük.

Értésünkre esett az is, hogy a szomszéd Katalán is tartott egy ily népes táncvigalmat, hanem részt venni nem lehetünk szerencsések, s ez okon nem is tudhatók meg minő jótékony célra volt rendezve, iskola, egyház vagy más közügy felszólására-e?

A farsangi napok alatt, hogy időtöltés hiánya miatt ne szenvedjünk, szerencsétlenül a leghíresebb dobos Persoir is. Két előadást rendezett a kaszinó nagy terében, igen népes közönség előtt, s valóban jeles előadásával és fia jeles magyar tánczával eléggé elvarázsolt a közönséget, s hihetileg harmadik előadásra is nagy közönség sereglett volna össze, hanem sietve kellett Brassóba visszatérnie, hogy a boldog brassóiaknak is közkíváncsi újabb gyönyört s időtöltést szerezzen jeles dobolásával.

Kaszinóegyletünk, melynek hajdan igen szép könyvtára volt, a melyből még ma is igen sok egyenlő vannak könyvek, kik a felszólítás daczára is azoknak beküldését még ez ideig nem teljesítették, azon helyzetben van, hogy új könyvtár alapítását megkezdte, s már is a legjelesebb szépirodalmi termékeket bírja s átadja a közhasználatnak; minthogy csak ez is elég ok lenne arra, hogy vidékünk értelmisége melegebb részvételt karolja fel ez ügyet, azt hisszük, a mi halad nem marad.

Időjárásunkról is kellene már írni, a levelezők bevett szokása és modora szerint. Azonban erről sem írhatok valami jót, legfőkébb megirhatnám, hogy február elején mennyi eső volt, a minek következtében a lehullott roppant sok hó hirtelen elment, s az ebből eredt víz elborította határainkat, reménytelenül kecsesítő őszi vetéseink betekent keresztül vízzel voltak borítva, azután felelte a víz megfagyott s havazott. Azonban ezt is minek írnam, hisz ez is, mint sok más, csak csökkenetén a jövőhöz kötött szép reményeinket.

Ojtozi.

Déva, martius 5.

Egy néger császár ott valahol Afrika sivatagjain, kinek birodalmának lélek létszáma egy pár százra rugott, azt hitte, hogy az egész világ az ő hatalmáról és dicsőségéről beszél; én dévai vagyok: s minthogy Déva népessége jóval felül haladja azon néger császár birodalma nép létszámát, azt hiszem, hogy az egész világ várva várja a dévai események fejlődését, s az afféle szeptemberi conventio, encyclica, amerikai háború stb. mint kisszerűtűemények a világot nem is érdeklik. Előttöm legalább Déva az első város a világon, több mint London, Páris, Pekking stb., hogy tehát azokat, kik úgy tekintik a dolgot mint én, sokáig ne várakoztassam, elmondom, mi itt közelebről történt.

Tavaly — mint ezt a „Korunk”-ban akkor kipletykáltam volt — az ifjú nemzedék detronizálta volt kaszinóknak azon veteránjait, kik ezt alapították s bizony nem kevés bajok között, a legsiralmasabb időben is fentartották, a kormány polczáról, mint tette egykor Jupiter Saturnussal; s az Olympust elfoglalván kormányozták egy egész álló esztendeig; de a karok gyengék valának, a kormányrud forgatásában elfáradának, s minket el is adósítának. Végre magok is átláták, hogy a napot nem forgathatják, s a legközelebb tartott kaszinói nagygyűlésen önként helyet adának a tavaly elűzött isteneknek, s már ma kaszinókat csakugyan azok kormányozzák, kik abhoz értenek.

A mint a kaszinó legelőbb alakult, a részvény 4 pengő forintból állott, s a veteránok úgy vitték a gazdálkodást: hogy kaszinóknak minden szüksege tisztességesen pótolva volt, anélkül, hogy a részvény valaha csak egy fillérrel is emeltetett volna; de a fiatal Jupiterek uralma alatt, nálunk is bekopogtatott a deficit mint másutt; úgy tettünk hát mi is mint mások, felemeltük t. i. az adót, azaz a részvényt 6 uj forintra; így tán ez évben kivergődünk az adósságból. Ez az első.

A második az: hogy mi nagyon jól tánczoltunk; ugyanis február 27-én, midőn a nemzet koszorú költője báró Józsiás Miklós a teritőn fektűt, mi egy álörözs bálban világos ki viradtig tánczoltunk. Volt ugyan egy-egy jelentéktelen egyéniség, ki a mi rozsaszín kedvünket — bizonyos okokból p. o. hogy a nagy hó alatt vetéseink veszni kezdtek stb. legalább violaszínre igyekeztek le szállítani; de a mlgos báró és nem báró, de csakugyan mlgos urak, kik ezen álörözs bált rendezték volt, jónak látták meghatározni, hogy nekünk semmi aggodalmunk sincs; s minthogy mi megszoktuk a magunk véleményét bizonyos méltóságok által kótázatni le, tehát rugtuk viradtig ő mlgaikkal egyetemben, töltünk bizony levághatták, s fel támaszthatták az egész világot, nekünk abhoz mi közünk sem volt. Ez a második.

A harmadik az, hogy nekünk a télen a Hubai

társaságában egy oly jeles színészettünk volt, milyen én Déván nem emlékszem. Nagyon jól játszottak az átkozottak; de feleségem sem volt rest, mert a husra való pénzt mind nekik hordotta, s én magam rágtam az árvalaskát. Nő de mit csodálkozom rajta, hiszen én is nekik adtam a pénzt, s már ma itt vagyok gyönyör és pénz nélkül, mint igen sok más, s azok közül az is, kinek e sorokat diktálom. Ha senkinek meg nem mondaná szerkesztő ur, megsugnam azt is, hogy ifjaink közül némelyek úgy szerették azokat a szép színésznőket, hogy... de mások közül is volt olyan, ki szemeit a szinpadon felejtette. Nő de már ez emberi dolog, tán egy csináltunk mi is valaha.

Vártóvi.

Beszterce, martius 3.

Tegnap este élvezetes esténk vala, ugyan is a péterdóri száz dalárda (Liedertafel) mutatta be egy hangversenyben képességét, Kreuzer, Mozart, Abt, Müller, és Mendelssohn Bartold is remek compositionit remekül adván elő.

Meglepő látvány e dalárda megjelenése is; mintegy 60 főre menő falusi gyermek, ifjonez, ifjú, férfi, egész a megelégedett ötven éves falusi gazdáiig fel, tiszta saját finta szőtte szokmány posztó ruházatában, élükön tanítójukkal, a derék péterdóri rectorral, a darabokat akkora praecisioval és szabatosan adva elő, hogy a legényesebb igényeket is kielégítették.

Ebből corollariumot is kellene le vonni, de miért, hiszen az csak fájna, miért nincs ez így a székesföldön is, hol a zenére stb. annyi hajlam és képesség van?

Hasonló műveltségét a falusi magyar népnek a két hazában csak egy faluban ismerem, s ez Bagos Krasznában, de itt is csak a templomi ének-lésig terjed a kotta ismeret, és zöngedelmesség (harmonia).

Sajómenti.

Hazai intézetek.

Nemzeti színház. (—sd.) Az itteni nemzeti színház épületén jövő nyáron eszükzöldő to-vábbi építkezésekre nézve a szerződés a színházi országos választmány és helybeli építész Kagerbauer Antal közt a napokban megkötötték. Ennek értelmében a színház egész belseje, névszerint a nézőhely tetemesen megnagyobbíttatik s mellék osztaival együtt egészen újból fog építtetni. Az eddigi páholyok helyett, más beosztással merőben újak építtetnek s a földszint is másképp rendezetik be; fűtekintet levén a tér és helyek szaporítására. Földszint lesz 18 páholy s ugyan-e kör háttérében, (ott, hol most a bejárás) három sor zártzsek; ezek két végénél lesz két bejárás. Itt kell bejárni a földszinti zártzsekhez is, melyek szintén más elhelyezést nyernek s egy sorral szaporodnak; ezután tehát 8 sor zártzsek lesz, s ezek mögött három sor pad. Mindezen ülőhelyeket, melyek most egész a páholyokig rugnak, az új tervben köröskörül fires tét körti. Az első emeleten lesz 25 páholy. Ezek mögött egy társalgási terem, s más két szoba. A második emeletben 20 páholy s ezek közt a hát-terben négy sor zártzsek. Ezek mögött szintén társalgási terem más két szobával. A negyedik emeleten karzat, mint eddig. Az egész nézőhely belseje fehérre lesz festve, arany cifrázatokkal és meglakirozva. Ezekon kívül az épület mostani disztelen homlokzata izletesebb alakot nyer, ugyanennek elő-terében a szekerek számára száraz behajtó, a szinpadon a tűzvesz elleni biztosításul a zenekar alatt már meglevő kúttal összekötött vízvezeték, végül e helyiségben ezután adandó álarcos táncvigalmak alkalmával használandó vendégpadolat fog készülni, melylyel a földszin a szinpadal egyenlővé emel-betű. Mindezek összesen 32,820 frba kerülnek. Az építés folyó év május 1-ő napján kezdődik s octo-ber utolsó napjáig—kivéve a lakirozást és aranyo-zást, mely a szükséges száradás tekintetéből csak 1866 nyáron fog végbevitetni—készen kell lennie, hogy Pollinus igazgató — kinek e színház az 1863-iki téli időpyre még át van adva — az elő-adásokat nov. 1-ő napján megkezdhesse. E felett a mult nyáron épült új szerkezetű szinpadra szük-ségelt s az új gépezettel összhangzó új disztimé-nyek megszerzése végett külön előintézkedéseket tett a színházi választmány.

Színházunk e szerint — a hazafiak buzgósa-gának s áldozatkészségének hozzájárultával, a mi hogy tekintve a cél szentségét s nagyszerűségét minél nagyobb mérvben fog nyilvánulni, bizton hisz-szük és reméljük — nem sokára egészen újja fog átalakulni és mind szélszerűség, mind esinosságra nézve tehetőségünkhöz képest végre valahára a mos-tani műtények és szüksegletek színvonálára emel-tetni; a mi egyébiránt rég érzett, már elkerülhet-lenné vált szükseget pótol nem csak azért, mert magyar földön ez az első állandó színházi épület s 40 év előtt készült felszerelése tovább haszná-latlanná vált, hanem mert Kolozsvár volt első böl-csője a magyar sziművészetnek s annak mostani fokára lett emelésében nem kis része van. S éppen ezért, mivel ez így van, és mivel e színházunk itt nagy nemzeti és közművelődési földadata van, minél fontosabb és sürgetőbb hazaszerte sehol sem, legyen szabad remélünk, mikép a tiszt. színházi választ-mány ugyanazon erélylyel, melylyel ezen helyiség

külső anyagi kiállításán fáradozik, belső erkölcsi megalapításánál is eljárni s oda hatni fog, sőt min-deut el fog követni, hogy az a folyamatban levő költséges felszereléssel párhuzamos fölvirágzás fo-kára emelkedhessék, s e végett a csupán magán üzérkedésre alapított, az ügy előmozdítására s a ki-tűzött magas cél elérésére nem alkalmazható kül-lönben is változó esélyeknek kitétt bérrendszer — mely speculativ működésével csak a közönség iz-lésének s erkölcsi fogalmainak elferdítésére van képesítve — mielőbb megszűnjék, s a magasztos feladatnak megfelelőbb kezelés alá kerüljön. Ha a czélt, hogy a kolozsvári színház a pesti után öt közvelel megillető helyet és rangot elfoglalhassa, akarjuk, akarnunk kell az eszközöket is, már pe-dig e cél mindaddig, míg színházunk a választ-mánytól függő művezető igazgatása alá nem jő, s nyugdíj intézettel ellátva nem lesz, folyvást a jám-bor óhajások ködében fog tévedezni.

Apropos! Hogy állunk a pályázattal? A ju-talom még a mult évben iratott ki Pollinus szin-igazgató által; mint tudjuk, még két darab van hátra, mi történik ezekkel? A jelen időny nem so-kára végét éri; quid tunc? Valjon megtette-e a t. cz. bíráló választmány az ajánlott pályadij biz-tosítására a szükseges intézkedéseket? Az ily dij-jakat másutt előre le szokás tenni, s az illető bir-delményben meg kell vala határozottan és kötelező-leg említve lennie, hogy mikor fog az kiadatni.

A „Victoria” biztosító egyet szabályai leg-felsőbb szentesítést nyertek. Az intézet közgyűlése e hónap végén fog tartatni, s így nem sokára már megkezdheti biztosításait. Nincs semmi ok két-ségbevonni azon hírtünket, hogy ezen szép alappal bíró intézet élére kezelő igazgatóul a gazdasz iro-dalom terén is ismert, s szakképzett Galgoczi Károly hazánkba álland; s a társaság tagjainak tappintatott teljes reménnyel várhatjuk, hogy ugy az igazgató választmányt, valamint az igaz-gatókat oly egyéniségekből állítja ki, a kiknek neve a közbizalommal fog találkozni, a mi annyi-val inkább sikerülhet, mert nem mondhatni, hogy területünkön a jobb erők igen nagyon el lennének foglaltva, s így alakulandó intézeteink jó erőket vonhatnak össze.

A „Victoria” egy szűkebb körű bizottmánya most a berendezéssel foglalkozik. Külsőszagokban, valamint a Királyhágón túl jól ajánlott folyókók nevezeteket ki, s az ország kebelében is kitűnő vi-déki ügynőköt vállalkoztak.

A könyvek, czimerek Pesten készülnek, s az intézet jelvény táblái jó izléssel lesznek kiállítva. Bizvást remélhetjük, hogy intézetekben nem gazdag területünk egy hasznos intézetet nyrend ezen biztosító társaságban is.

Különfélék.

— A jövő héten szerdán, márczius 15-kén a helybeli unitárius ujonnan épült leány-iskola belső felszerelési költsége fedezése a nemzeti színházban hangverseny lesz, két szakaszban. Az első szakaszt képezi: „Az elkényeztetett férj” című egy felvonásos franciaia „Tréfa”, melyet pesti kedves művész-vendégünk Szerdabelyi Kálmán ur utóbbi Páris-ban létekor, int különösen mulattató darabot ma-gával elhozott, lefordított, s ügy szeretetből e szent célra átengedvén, az egyik szerepet maga fogja díjtalanul eljátszani. A második szakaszt hat részre osztott műkedvelői előadás képezi, Kolosvár szépt és jóért lelkesítő műértőitől különböző zene-és hangszerekkel előadva. Ennyit előre figyelem ébresztésül, a részletes program a közelebbi számban fog közzététetni. Előttünk ismeretekes a pro-gram részletei, a felkérések beveződése előtt azonban közölköznök nem látjuk; de annyit biz-vást mondhatunk, hogy a tisztelt közönségnek él-vezetes estélye lesz.

A székesföldész ifjuság közérzletének ismét egy örövendeztető jelenségéről értesítének. Em-lítve volt, hogy Marosszéken Ny. Szereda helység-ben olvasó-egyletet alapítottak, melynek javára ott ez időnyen két tánczos estélyt rendezett a vidék intelligentiája, a mely összesen 58 forintot jövedel-mezett. A helybeli földművelő ifjuság az utóbbi tánczestély alkalmával maga is egy tánczestélyt ren-dezett, a mely 2 frt és 90 krt jövedelmezett, mit a fiatalaság az olvasó-egyletnek adományozott azon nyilatkozattal, hogy ha az urak értesítik őket, mi-kor még ily tánczestélyök lesz, ők is mindami-szor magok közt ugyanakkor tánczvigalmat rence-znek, s jövedelmét mindig az egyletnek szenteik. Mint a székesföldész nép műveltségének s közszellené-nek újabb szép bizonyítványát örömmel mutatha-juk fel e tényt, s Nyárad-Szereda szép érzelmi fiatalaságát üdvözöljük a népies előhaladás e széj álláspontján.

Egy néptanító megtiszteltetéséről következő értesítést vesszük: Benedek Sámuel brassói ev. ref. tanító s énekevezető, pár évekel ezelőtt Közép-Ajtára hivatott, mialatt helyét az egyház más egyénnel töltötte vala be. Később ismét megtüres-dvén e hely, a buzgó hívek megemlékeztek egyszeri kedves tanítójokról, s az eddigi fizetést jóval fölebb emelvén, ujra visszahívták előbbeni állomására,

ki is azt örömmel elfogadván, mult hó 6-án vissza-indult Brassóba. A buzgó hívek 17 kocsi-val a tisztavizi fogadóig mentek elébe, s nagyszerű teri-teit asztallal várták. Ily megtiszteltetése egy tanító-nak, eddig a ritkaságok közé tartozott. E nép-kellőleg tudja becsülni azt, kire legdrágább kincsét, gyermeke nevelését kell bízni. A tanító bebizonyi-totta, hogy minden helyet meglehet dicsőíteni ottani buzgó fáradozásunk által. Éljen a brassói ev. ref. buzgó közönség!!

„A „Pr.” a birodalmi tanácsról szólva, a többek között írja az erdélyi követek magatartásá-ról: „A szabadság érdekében kell óhajtanunk a com-promissumot Magyarországgal; ilyenre jutni azon-ban az egyenes reichsrath választások vagy az erdélyi példa, nem helyes eszközök. Erdélynek, különösen a románoknak belépése a bi-rodalmi tanácsba, a mint mi értjük, a szabadság ügyének nem használt. Talán oly államférfi, a ki több machiavellismussal bírna mint Schmerling ur, azt tanácsolta volna a romá-noknak, hogy ne játszák egészen a ruthén reichs-rathok szerepét, s néha szavazzanak az oppositio-val is, nehogy azt mondják, hogy a kisebb nem-zetiségek csatlakozása sem egyéb, mint feltétlen ministerialismus.

Dr. Ryger, kinek neve egy időben sokat fordult meg az — „Üstökös”-ben, esténként egy a birodalmi tanács épületéhez közellevő kocsmába jár vacsorálni. Vele egy asztalnál állandóan egy bizalmas köröské szokott összegyűlni, míg az étterem melletti szobában egy bécsi egyetemi bur-schenschaft tanyázik. Ennek több tagja feltett ka-lappal szokott az éttermen végig rohanni s az ajtót nagy zajjal becsapni, miért Ryger ur többször, de emberséges módon megszólította őket, míg végre megunva a sok szóvesztegetést, amugy istenigazá-ban lehurcolta a frátereket.

De a burshenek közt a „l'esprit de corps” uralkodik; „unus pro omnibus” hibázik s „omnes pro uno” sikra szállnak. — Így történt most is. — Körülfogták Rygert, s egy közölök oly szavakat talált kiejteni, hogy az ugy is bevesérlt Ryger titzbe jöven, galléron csipste s szűrőstől együtt az utcára tette. Midőn aztán távozni készült, a bur-schenek fenyegetőleg utját állták, de markos em-ber léte re utat tört magának. Eddig tart a comoe-dia, mostantól tragikus elemek is vegyülnek a tör-ténetbe. A kidobott tanuló bepörölte Rygert, s a birodalmi tanács most abba a furcsa helyzetbe jö-het, hogy itélnie kellend, valjon Ryger megidézé-séhez beleegyezését adja-e vagy nem?

Mint a „P. H.” értesül, a helytartótanács-nál e napokban bizottság ül össze, mely a me-gyéknak teljes visszaállítása kérdésével foglalkozik. A bizottság valószínűleg a b. Vay korlátnak által kiadott ebbeli utasításokat fogadja el munkálata alapjául.

„Magyarországgal kell kiegyezkedni.” Ezt sürgeti ismét a régi „Presse” tegnapelőtti vezér-czikke, mely kijelenti, hogy a birodalom helyzete miatti aggodalmánál fogva e kiegyezkedésnek „a legnagyobb értékét tulajdonítja. De a kiegyezke-dést nem a kormány által e részben követett irány-ban sürgeti, hanem úgy, a mint Kaiserfeld kívánta, kinek beszéde — ugymond — ezentul a reichsrath programja legyen. A kormánynak megfordulását mulbataitlan szüksegesnek tartja; továbbá, hogy a magyar országgyűlés egyszerre a horvátall hivassék össze, mind a kettő leghababban nyilatkozzat-hassa ki véleményét, a februári alkotmányt ne ter-jesszék eléjük úgy, mint mulbataitlanul fogantosi-tandót, stb.

A mint a pesti lapok írják a „Debatte”-nak e f. évi 64. számát a rendűrség egy állítóla-gosan a „Tisza mellől” irt cikkk miatt lefoglalta. E hirt megtoldjuk még annnyival, hogy a kérdéses szám itt nálunk is lefoglaltatott a postán, s egye-sektől is visszavetett.

Almássy Gedeon-féle végrendelet-ből keletkezett örökségi pör egy időben az egész országot föllármázta, minthogy több ismeretes egy-éniség család miatt el lett itélve. Az „Eger” szerint e pör most új phasisba lép s még benyolultabb lesz, mint valaha. Legújabbban t. i. harmadik vég-rendeletre is bukkantak, mely 1861. máj 19-ről Szt. Kultból van keltezve, s a végrendelezőn ki-vül három jól ismert egyéniség nevével alájegyez-ve. Ebben gróf Almássy Albert fia, Gedeon, van örökösül kijelölve, kiskorúsága idejére pedig a gyámsággal apja megbizva oly joggal, hogy az örökséget számadási kötelezettség nélkül évenként 15,000 forintig terjedő adóssággal terhelheti. E vég-rendeletet Gyöngyösről névtelenül küldte be valaki.

Langiewicz svájci lapok tudósítása szerint, folyó hó elsején érkezett egy éltés hölgy kíséretében Zürichbe, Münchenben a „négy évszak”-hoz címzett vendéglőbe szállott, s „örnag”-nak írta be magát az idegenek névsorába.

Belgiumban az uzsora törvényt eltörölték. Ezentul a szerződő felek oly kamatban állapodnak, a minő tetszik. Ha a szerződésben nincs szó ka-matról, a törvény kereskedelmi ügyekben 6, egye-bekben 5 százalékos kamatot állapít meg.

A „Julius Caesar” életére a megrendel-ések egymást érik a Stein János könyvkereskedésé-n. Mint tudjuk, az első kötet a napokban már el-hagyja a sajtót Pesten, s czim lapja belső oldalán

181 vannak sorolva azon kiadások és fordítások, melyek a szerző által egyedül jogosítottak. Ezek, a francia eredeti kiadásán kívül: a magyar, német, angol, olasz, portugál, orosz, dán, norvég és svéd fordítások. A mint e sorozatból látjuk, a fordítások között több európai nyelv nincs képviselve; így például hiányzik a cseh, finn, görög, holland, lengyel, oláh, spanyol, szerb, stb. Annál bizelgőbb reánk nézve, hogy a magyar nem hiányzik. A Stein könyvkereskedése folyvást elfogad még megrendeléseket, s a példányok gyors kézbesítéséről gondoskodik.

*** Bernből írják: A szövetségtanács azon határozata, miszerint a lengyel menekültek május 1-től a szövetség részéről semmi segélyben sem részesülhetnek, általános rosszalással lett fogadva. A lengyel-bizottmány erre nézve a következő kiáltványt tette közzé: „E szövetségi határozat szabad államunk egyik legszentebb és legszebb jogát a menedék-jogot szorítja meg és kompromittálja. De a zászlót, melyet így a porba ejtettek, a svájci nép bizonyára föl fogja emelni. Svájci vendégszeretettel fogadták volt a száműzött uralkodókat s védelmére tetemes pénzszárazattal föl is fegyverkezett. S most, midőn oly nép romjai, mely szabadságáért vért, szükséglik támaszát, most fukar és közönyös lehetne s védő karjait elvonhatná előlük? Nem! Svájci nép: ezt te nem fogod megengedni! Te nagy-lelkű voltál és vagy!” A segély összeghez járulás havonként 50 centimesre lett határozva. De Noaille marquis a bizottmányhoz jelentést küldött, melyből kiviláglik, hogy Franciaországban jelenleg mintegy 2800 lengyel menekült van. Az 1831. őtkelés után 5000 re rugott ezek száma. A kamarák akkorában 3 millió frankot szavaztak meg ezek részére. Most semmi segélyben sem részesülnek, sőt némely kövek és konszlok csak úgy láttomásozzák utjegyiket, ha írásban fogadják, hogy a kormány segélyt nem fogják igénybe venni. Pedig azok száma, kik erre rá vannak szorulva s nélküle nem élhetnek, csaknem 2000-re megy. De Noailles marquis meghatólag rajzolja az aggok, nők és gyermekek nyomorát, s előszámolja az öngyilkosság és éhenhalási eseteket.

*** Február 8-dikán reggel Philadelphiában borzasztó tűzvész volt. Egy negyed háromra lehetett, midőn egy rendőr észrevette, hogy a Washington-utczában levő raktárak egyikéből lángok törnek elő. Ebben, valamint a szomszéd raktárakban is ropant mennyiségű szénalag volt felhalmozva hordókban. A rendőrnek alig volt ideje a legközelebbi jeladó-helyre sietni, midőn már minden raktár égett, s az explodált hordókból kifolyó égő olaj oly gyorsasággal terjedt el az utcán, hogy a rendőr csak nagy bajjal birt a lángok elől menekülni. Az égő tömeg a kisse lefelé menő utcán a szomszéd házak pinceablakaiba is befutott, s 15 perc alatt 50 ház állott lángokban. Kilenc utcán terjedt el a tűz, s az általános zavarban sok emberélet veszett el. Öltásról ily körülmények között nem lehetett szó, mintán életveszély nélkül nem lehetett a tűzhöz közeledni, s a házak falai egymástól omlottak be. Az összes kár mintegy 1 millió dollárra tétetik.

*** Olaszországban a hó 60nyi magasságu. A múlt hó második felében Olaszország különböző vidékein esett hóról tudósítások érkeznek, melyek szerint némely helyeken a hó 1½–2 méternyi magasságra gyűlt össze. Cagliből írják: Serravalleban (Urbania területén) 11-én d. u. egy hó gomolygódott le a Montenerone (Apeninek) csúcsairól és egy majoros házat zúzta össze, melyben 11 egyén volt; közülük kettő halva ásatott ki a romok alól; a többi többé kevésbé súlyos sérüléseket szenvedett.

Sz. 55. — 1865.

Pályázati hirdetés.

Egyházkunkban a kántori s ezzel egybekötött leánytanítói állomás üresedésbe jövén, ezen állomás betöltése végett a pályázat ezennel megnyitattik.

Az ezen állomással egybekötött köteleességekről és fizetésekről egyházi kelt tanácsunknál tudomást szerezhetni.

Miről a pályázni kívánók oly felszólítással értesítettek, hogy képzettségeikről bizonyítványaikkal ellátva magukat e. k. tanácsunknál minél előbb s legkésőbb a jövő husvéti ünnepnapokig jelentsek. A dézsi belvét hitű egyházi tanácsnak 1865-lik február 26-án tartott üléséből. Kiadta

Szarvadi Pál,
egyházi jegyző.

Politikai hírek.

Austria. Bécs, mart. 7. Turinban megjelent első kötete egy diplomati munkának, mely Austria ellen van irányozva. A „General Correspondenz” íja: „Nicomede Bianchi által írt: Storia documenta della diplomazia Europea in Italia dell'anno 1811—1861, magában foglalja az olasz eseményeket a napoleoni első császárság bukásától, egész az orosz királyság kikiáltásáig, s a könyv Austria ellen van irányozva, a tények elferditése által, valamint az anyag feldolgozása, és önkényes elrendezése, jogtalan indiseretiok, előitéletek által a legnagyobb mértékben. Levelező különösen kiemeli ezen kötetekre terjedő pamphlet-ben azt, a mi a bécsi congressusra vonatkozik, azon alar-

czozott küzdelmeket a savoyi s az austriai udvar között. Ugy szintén a „kabalák”-at a moderau udvarban, s különösen azon titkos iratokat, melyek a troppani, laybachi és veronai congressusokról szólnak. Figyelmeztet az 1830—1846-ig folyó eseményekre, mely időre IX. Pius megválasztása esik. Ez a „Gen. Corr.” levelezője szerint eleitől végig mind meghamisítás.

Az albizottmány jelentése a pénzügyi bizottmányhoz, lényegileg a következőket tartalmazza: „Az albizottmány nem érzi magát arra hivatva, a leszállítások összegére nyilatkozni, hanem egy részről a terjedelmesebb revirement kérdését, más részről a Reichsrath jogainak megővását vette tekintetbe. A revirement jogát illetőleg minden főszáknak külön kell állani, s egyik főszákból a revirement a másikba meg nem engedhető. Ezen főszakoknál: politikai közigazgatás (dispositionsfond) cultus, kereskedelmi, igazságügyi ministerium, valamint a számvevő hatóságok budgetjében a revirement joga nem adatik meg. A rendkívüli és rendes kiadások közötti elkülönítés megtartandó, s ott is, a hol általában szavaztatik meg, a kiadások egyes részletei megemeltendők. Ezen eljárás mint kivételes fog csak ajánlatni. Végül az albizottmány az 1866-iki budgetnek, az 1865-ki elvek értelmében tárgyalás alá vételét ajánlja, s azt egy újonnan választandó pénzügyi bizottmány elé utasítani indítványozza.”

Az államminister, egy újabb iratában megtagadja a budget kiadási rovata tárgyalásának folytatásában részt venni.

Angolország. London, mart. 6. Oroszország a nagyhatalmakat értesítette a lengyel királyság bekövetkezendő reorganizálásáról, egyúttal Austriát felszólította, hogy annak végrehajtásáig tartsa fen Galiciában az ostromállapotot.

Franciaország. Páris, mart. 3. A „Constitutionnel” egyik levele azt állítja, hogy a schleswig-holsteini kérdés szabályozásához szükséges volna Schleswig északi részét visszadni Dániának. A „Patrie” ezen tárgyat érintvén Drouyn de Lhuysnak e kérdésre vonatkozó sürgönyét s a császár azon szavait idézi; hogy: „a kard nem oldja meg a kérdéseket”, s reméli, miszerint Schleswig északi részének visszaadásával véglegesen meg lesz a kérdés oldva.

A „Temps” az első párisi lap, mely azon Julius Cászárról, a kit III. Napoleon előszavában rajzol, terjedelmes cikket közöl. Neftzer nem tekint a történelmet, mint az „Avenir”-ben Peyrat — olyan szentélynek, melyben mindenki csak az erénynek, a szabadságnak és a zsarnokság gyűlöletének hozhat áldozatokat s tömjénezhet tisztá kezekkel. Sőt a római nép története kiváló előnyének tekint, hogy az minden politikai formát előidézett egymás után, s hasonlíthatatlan éles kinyomtatásban tüntet az fel. Köztársaságok és monarchiák megláthatják magukat annak tükrében. Az aristocratiának megmutatja gyengeségeit, melyektől szükség óvakodniok; a democratiák pedig megtanulhatják tőle, hogy milyen nagy bölcsesség, tetterő és érnységesség kívántatik ahoz, nehogy zsarnokság alá jussanak.

Napoleon hg. — hallomás szerint — családja történetét szándékozik megírni, s ide vonatkozó adatok gyűjtése végett kutató utazást akar tenni Olaszországban, mely utazásában Rupetti lenne a kísé-
rője. — Ugyan a hg. a lengyel bizottmányhoz — az „Opin. Nat.”-ban olvasható következő sorokat intézte: „Uraim! Önök felszólítást intéztek Lengyelország barátaihoz, a szerencsétlen lengyel menekültek segélyezését ajánlván nekik, kérem fogadják el önök a jelen aláírást, melyet magam és nöm nevében küldök át önöknek. Fogadják stb. Napoleon Jeromos.”

Páris, mart. 6. A császár az utolsó minis-
tertanácsban kijelenté, hogy a csapatok visszavonul-
lásáról szó sem lehet Mexicoból mindaddig, míg a francia zászló küzd ottan. A rosz hírek 50%-ra szorították le a mexicói kölcsönt. Grammont her-
cege utasítást nyert, hogy a porosz előterjesztése-
ket Schleswig-Holsteint illetőleg a bécsi udvarnál támogassa.

Olaszország. Turin, mart. 2. Itt azon kér-
désel kezdenek foglalatotkodni: vajjon Francia-
ország Rómában hagyja-e egész hadseregét addig, a míg a pápa nem kezd a hadsereg állatához. Ez megfelele a sept. egyezmény beteljesítési tartal-
mának; azonban úgy látszik, hogy a császár a csa-
patok egy részének visszarendelése által meginteni szándékozik a curiát. Párisban sértőnek találják a clerus engesztelhetlen magatartását, mindamellett még oly kérdés, a melyért felalósságot bajosan le-
hetne vállalni: hogy akar-e III. Napoleon kihívó lépést tenni. Az bizonyos, hogy ígéreket tett. A király holnap elutazik Milanoba s a carneval befe-
jezése után visszaszaj. Nehány nap óta ismét arról beszélnek, hogy a kormány 100 milliónyi kölcsönt vesz fel. A folyó évi deficit 200 millióra fog ugyan menni; de azért mégis korainak tartható a főnebbi hír. Az igazság bizonyos körökben még most is foly, s kivált a nemesség egy része csekélyes gon-
dolkozása által tünteti ki magát. Rövid idő előtt ismét küldtek innen Rómába egy titkos ügynököt, a közeledés újabb jelét, s ezen kísérelt egy Olasz-
országhoz hajlandó magas állású férfitól érkezett figyelmeztetés folytán történt. De úgy látszik, nincs

kilátás az általa ébresztett remények teljesedésére. A Rómába küldött ügynök siker nélkül jött vissza, s ugy adja elő a dolgokat, hogy Rómában Olasz-
ország ellen nagy az ingerültség. Velenczéből írják, hogy az osztrák kormány újabb összeesküvés nyo-
mába jött s hogy ismét számos befogatás történt. Austriában levelező szerint még folyvást gyűlölettel viseltetnek minden iránt a mi olasz.

Németország. A „Weser Ztg” az osztrák-
porosz szövetségről így elmélkedik: „Ezen szövét-
ség gyümölcsei, dacára azon pillanati előnyöknek, melyeket Austria azok után élvez, igen fanyarok. A schleswig-holsteini ügy befejeztése után a két német nagyhatalom viszonya nem fog többé az egyenlőségen alapulni a közös szövetségben; Po-
roszország megkapja azon tulsulyt, melyet történeti hivatása kijelölt, s Austriának Poroszország állandó vetélytársának kell lennie, ha állását, befolyását fenn akarja hagyományosan tartani. Jó viszony nem gondolható többé Austria és Poroszország kö-
zött, a hatalmi egyenlőség alapján Németországban.”

Berlin, mart. 6. A képviselőház katonai bizottmányának mai ülésében folytatták az általános vitát. Roon hadügyér kijelenté: A kormány ovako-
dik kimondani végleges gondolatait. A kormány nem léphet meg egyezésre, míg a ház többsége általi elfogadása iránt nincs biztosítva, hogy politi-
kai kérdéseket keverték a vitába; mint a kormány egyes tagja nem nyilatkozhatik véglegesen felőlök; állíthatja azonban, hogy a kormány szándoka, oly korán előterjeszteni a költségvetést, hogy még az illető év kezdete előtt nyerhet törvényszerűségeit. A tengerészeti előterjesztést illetőleg változatlan a kormány szándéka; az előterjesztés a szakértők meghallgatása után azonnal várható — Csittörtökön folytatják a vitát.

Schweiz. Bera, mart. 1. Romanshornból jelentik, hogy Langewicz tkd tegnapelőtt érkezett oda egy koros nővel, s rövid időzést után elutazott Zürichbe. A lengyel menekültek száma febr. 24-től fogva 150 fővel szaporodott, a min nem lehet csodálkozni, miután az osztrák kormány csak 2 napot engedett annak megfontolására, hogy Oroszország-
ba vagy Schweiczba veszik-e utójokat. Ezen rend-
szabályból szinte az lehetne gyanítani, hogy meg akarják Schweiczezel keserültetni men-jogát. A schweiczi néphez intézett felhívásban a szövetség-
kormány ama határozatára vonatkozólag, mely szer-
int a lengyel menekültektől jövő május 1-től fogva megvonja a szövetség segélyezését, ezek mondat-
nak: „Ama szövetségi határozat által szabad álla-
munk egyik legszentebb, legszebb joga, a menhely-
jog, szorítottat meg és kompromittáltatott. Hanem az elejtett zászlót fel fogja venni Schweicz népe. Nem engedi, hogy azt mondják róla, miszerint nem képes teljes mértékben fenntartani ilyen menekvési jogot. Szégyenlenünk kell magunkat saját magunk előtt, szabadságunk szerencsése és azon gondviselés előtt, a mely ezen szerencsében részesite. Schweicz száműzött fejedelmek számára gyakorlá ezen ven-
dégyszeretetet, s fegyvert fogott érettek nagy költ-
ségekkel. S most, egy szabadságáért vértett nemzet töredékei irányában fűsvénykedjék, — mutassa magát hidegnek — most kulesolja össze karjait? Nem, nem! ezt te el nem tőröd Schweicz népe! Nagylelkű vagy te! és segíteni fogsz. És az a se-
gély legyen a nép ügye. Vegyen abban részt min-
denki; bizonyítsa be minden ember jóakarátát.”

Törökország. Konstantinápoly. Az „Opin. Nat.” egy konstantinápolyi hirt közöl, melyet Angolországra nézve fontosnak tart. Orosz-
szág hatalmába kerítette a termékeny Khokan khánaságot, mely ezután Orosz-Turkesztán nevet fog viselni. Ezen hódítás fontosságának kiemelése me-
gírja az „Op. Nat.”, hogy ama tartományon egy folyó fut végig, mely nagy hajókat is elbir.

Amerika. New-York, febr. 20. Branchville 3 napi harc után Sherman kezére jutott Uj-Bern-
ben 20,000 szövetségi csapat szállt partra Shalfield alatt s Észak-Karolinában előre nyomulnak, hogy a kingstoni vasutat helyreállítsák a tengerparitig; rich-
mondi lapok szerint ellenben, Balaighot, a fővárost elfoglalandók, mihez Brubridge és Stoneman Te-
nesséből szintén közreműködnek. Az új-yorki „World” szerint Shalfield azért szállt volna partra Mason-
bowban, hogy Willmington ostrománál közreműköd-
jék. Grant folyvást erősíti Hatcher's Bun melletti hadállását; előcsapatait Shiny Crekig tolta előre. Kirby Smith 58,000 emberrel Shewepott mellett áll Louisiánában, csapatai azonban nehezen összpön-
tosíthatók. Magruder 13,000 emberrel Camdennél táboroz Arkansásban. Lincoln mart. 4-re rendkívüli congressus-ülést hirdetett, melyben fontos közlem-
nyeket teend. A képviselőház elfogadta azon javas-
latot, hogy a gyapot 8 cent. belföldi adót fizessen. A senatus elfogadta Summer azon javaslatát, hogy a confederatiót az egyesült államok soha, semmi körülmények közt el nem ismerendik.

A „Köln. Ztg.” következő híreit közöl Grant és Sherman hadműködéseiről: „A várt nagy csata nem ment végbe, miután Grant erős ellenállás nél-
kül, legalább részben, szándokát valósíthatá. Ez az volt, hogy balszárnyát a déli vasúthoz közelebb vi-
gye s ezzel Petersburg körülikerítését teljessé tegye. Mióta csapatai Reamsnál és Hicksfordnál állást fog-
laltak, Petersburg és Weldon közt megszakadt az egyenes összeköttetés és Lee csupán a déli vasút-
vonalon közlekedhetik Karolinával s az élelmi sze-

reket vagy szekeren kénytelen Petersburgba vitetni, vagy észak-nyugati irányban 10 mérföldön át a déli vaspályára szállíttatni. Utóbbi időben ezt egye-
nes vonallal kezdték Hicksforddal összekötni. Azon mértékben tehát, melyben Grantnak sikerül Rich-
mond közlekedését nehezíteni a déli részekkel és Lee seregét foglalkoztatni, mindinkább biztosítja magá-
nak és Shermannek a sikert. E. hó 5-én a 2. 5. és 6. hadtest megindultak a Vaughan uton a con-
federáltak végső védvonalá felé s a Hatcher's Run folyócska déli részén a boydtowi utig haladtak elő. A jobb szárnyat 6-án Armstrong Housenál jókora veszteséggel visszanyomták, a közép- és balszárny mégis visszanyomta az ellent, s mintegy beékelte magát hadállásába, melyből a confederáltaknak egy-
általán nem sikerült kiveniük az unióistákat. Mig ezek csak 5—600 embert vesztettek, amazok 1200 embert nélkülölöznek. Még kedvezőbb hírek szerint Sherman közvetlenül fenyegeti Charlestont. Rich-
mondi lapok szerint e város már ki is volna ürítve. Forster a jobb szárnyon egyenesen Charleston ellen nyomul, melytől már csak 26 mérföldnyire áll. Az ellenség az utolsó perczig semmit sem tudott Sher-
man szándokáról. Most három részről bekerítve, el kell hagyni a várost; esupán a north-eastern vas-
uton vonulhat vissza Wilmington felé. Az északi hadműveletek ezéjja, a délieknek Lee alatt álló fő-
erejét minden oldalról bekeríteni s e sereget meg-
semmisítésével véget vetni. Ez eredményre Sher-
man szerencsés hadműködése folytán aligha kellend sokáig várakozni. Mindezekon kívül hivatalosan je-
lentik, hogy Anderson erődöt, mely Wilmington vá-
rossát védi, Porter admiral és Terry tdk csapatai elfoglalták. E szerint a város eleste elkerülhetlen. Mihelyt Wilmington elesett, Shoenfeld tbnok 40,000 főnyi hada együtt működhetik Sherman tbnok se-
regével.

Ujabb. Bécs, mart. 8. A pénzügyi bi-
zottmány ma este ülést tartott. Herbst elő-
adja az albizottmány jelentését. Mecsey azon alternatívát állítja fel, hogy vagy fo-
gadassék, vagy vétessék el a kormány elő-
terjesztése; Hopfen indítványozza, hogy az albizottmány javaslatai a ház elé terjesztes-
senek; Mecsey erre kijelenti, hogy a kor-
mány nem fog a maga részéről képviselőt küldeni a bizottmány tanácskozássokba; az albizottmányt szemrehányásokkal illeti, hogy nem jelenté ki véleményét számszerint. Ez-
után a kormány képviselője eltávozott. Kai-
serfeld indítványozza a kormány javaslata feletti tanácskozást; Taschek a pénzügyi törvényt a ház elé terjesztendőnek véle-
mezezi; Kinszky azt akarja, hogy a pénz-
ügyi bizottmány sürgesse a házban a Wrins-
féle indítvány tárgyalását. Kinszky indítványa, 17 szavazattal 12 ellenében elfogadtatott, ugyanazon indítvány is, hogy az 1866-diki költségvetés a harminczhatos bizottmányhoz utasítandó, mely az 1865-diki költségvetés-
hez szabva tegyen jelentést. A hadügyi költ-
ségvetés feletti szavazásnál Taschek, Szabel és Giskra indítványai elvették, s Brestel-Eiselsberg indítványa, hogy 17½ millió le-
vonandó e költségvetésből 18 szavazattal 16 ellenében elfogadtatott.

— Bécs, mart. 7. Kormány-körökben lehangultság mutatkozik az albizottmány je-
lentése miatt. A pénzügyi bizottmánynak az albizottmányi jelentés fölötti tanácskozása hol-
napra halasztatott, mivel a ministerium egy iratban tudatja, hogy képviselői nem jelen-
nek meg.

— London, mart. 7. A mai „Morning Post” írja: Oroszország hallomás szerint a nagyhatalmakkal szemben nyíltan beszél Lengyelország bekebelezéséről. Gorcsakoff her-
cege a francia követ előtt kijelentette, mi-
szerint Oroszország közeledésének mellöz-
hetlen feltétele, hogy a lengyel kérdés ne tekintessék többé európai kérdésnek. — Ha-
sonlóan nyilatkozott Brunnow ur is. Orosz-
ország azonfelül óhajtatást fejezte volna ki, hogy az ostromállapot Galiciában a bekebe-
lezés keresztül vitelég fenntartassék.

— Berlin, mart. 7. Az osztrák válasz-
jegyzék megérkezett. A felhivatalos közlönyök még bizalomteljesen nyilatkoznak a szövetség fenmaradásá mellett. Az alkudozásokat foly-
tatják. A czár e hó végén érkezik Darmstadt-
ba; a Napoleonnali találkozás alkudozás tár-
gyát képezi a francia és orosz diplomatia között. A „Nordd. Allg. Ztg” szerint mind Kielt, mind Höruphaffot a porosz tengerészet kikötőjévé alkalmazzák.

— Brüssel, mart. 7. Lipót király nem sokára Berlint és Darmstadtot szándé-
kozik meglátogatni.

— Páris, mart. 7. Grammont hercege legutolsó utasításai a többi közt azt is tar-
talmazzák, hogy a bécsi kormány előtt a jelen pillanatot ajánlja mint legalkalmasabbat a szövetségi reformterv újra felvételére. A „Wanderer” szerint ez utasítások másik ága a porosz jegyzék támogatását ajánlá.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

